Hallintovaliokunta

Poliisihallituksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

1 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta. Huoltovarmuuden turvaamisesta annettu laki kumottaisiin. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi vuonna 1982 säädettyä turvavarastolakia.

Esityksen tavoitteena on perustaa virastomuotoinen Huoltovarmuuskeskus, mikä vastaisi paremmin muuttuneen turvallisuus- ja toimintaympäristön vaatimuksiin sekä selkeyttäisi Huoltovarmuuskeskuksen viranomaisasemaa. Huoltovarmuuskeskuksella on tällä hetkellä hallintotehtäviä, ja se käyttää merkittävääkin julkista valtaa. Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät säädettäisiin nykyistä selkeämmin lain tasolla sen varmistamiseksi, että sääntely täyttää perustuslaissa säädetyt vaatimukset. Samalla Huoltovarmuuskeskuksen hallintomallia uudistettaisiin vastaamaan paremmin valtion virastomallia. Huoltovarmuuskeskuksen työntekijöiden työsopimussuhteet muutettaisiin virkasuhteeksi. Valtion varmuusvarastoja koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin määrittelemällä valtion varmuusvarastojen perustamisen sekä käyttöönoton menettelyt. Lakiin lisättäisiin säännökset tuotantovarauksista ja suorituskykyvarauksista. Lisäksi turvavarastolakiin esitetään tehtäväksi lähinnä teknisiä muutoksia.

2 Poliisihallituksen asiantuntijalausunto

On erittäin kannatettavaa, että turvallisuus on huomioitu lain soveltamisalaa koskevassa säännöksessä. Asia on merkityksellinen erityisesti vallitsevassa toiminta- ja turvallisuusympäristössä.

Huoltovarmuuskeskuksen tehtäviä koskevan säännöksen kohdassa 4 mainitaan vain sotilaallista maanpuolustusta tukevan tuotannon turvaamisen edistäminen. Tässä yhteydessä tulisi mainita, että myös turvallisuutta taikka sisäistä turvallisuutta tukevan tuotannon turvaamista edistetään. Sisäisen turvallisuuden lisääminen säännökseen mahdollis-

taisi sellaisten vastaavien kumppanuussopimusten tekemisen poliisin ja kotimaisten yksityisen sektorin toimijoiden (lähinnä yritysten) välillä, kuin mitä esimerkiksi Puolustusvoimilla on. Vallitsevan toiminta- ja turvallisuusympäristön johdosta tälle olisi sisäisen turvallisuuden kannalta perusteltu tarve. Positiivisena voidaan pitää sitä, että turvallisuusnäkökulma on kuitenkin huomioitu ehdotetussa pykälässä. Tämä mahdollistaa poliisin ja huoltovarmuuskeskuksen entistä tiiviimmän yhteistyön.

On erittäin kannatettavaa, että turvallisuus on huomioitu myös valtion varmuusvarastointia koskevassa säännöksessä. Asia on merkityksellinen ja erityisesti vallitsevassa toiminta- ja turvallisuusympäristössä.

Virka-apu

Poliisin antama virka-apu on tyypillisesti esteiden poistamista ja vastarinnan murtamista. Virka-apu voi olla muutakin, mutta se edellyttää tällöin sitä, että virka-avun sisällöllisestä toimivallasta on säädetty erikseen. Tähän on asianmukaisesti viitattu esityksen luvussa 12.5, sekä hallintovaliokunnan lausunnossa HaVL 29/2020 vp koskien tartuntatautilain leviämisen estämiseksi annettavaa virka-apua.

Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että poliisin virka-apua voitaisiin tarvita esimerkiksi rakennukseen tai muuhun suljettuun tilaan pääsemiseksi, jos se olisi välttämätöntä varmuusvarastojen hallinnoimiseksi ja käyttöön ottamiseksi tai viranomaisvalvonnan suorittamiseksi. Tällaisessa virka-avussa olisi kyse nimenomaan esteiden poistamisesta ja vastarinnan murtamisesta. Tältä osin perustelut ovat kannatettavat.

Epäselväksi jää sen sijaan se, onko Huoltovarmuuskeskukselle säädetty laissa oikeutta päästä niihin tiloihin, joissa valtion varmuusvarastot ovat. Perusteluiden mukaan osaa valtion varmuusvarastoista ylläpidetään Huoltovarmuuskeskuksen ja varastointikumppanina toimivan yksityisen elinkeinonharjoittajan välisellä sopimuksella. Varastointikumppani hallinnoi ja säilyttää Huoltovarmuuskeskuksen omistamia varmuusvarastoitavia materiaaleja omissa varastoissaan. Säännösten osalta on epäselvää, voiko Huoltovarmuuskeskus päästä tällaiseen paikkaan tai tilaan käyttäen poliisin virka-apua, jos Huoltovarmuuskeskuksella ei ole *laissa säädettyä* oikeutta paikkaan pääsemiseksi, vaan pääseminen perustuu vain *sopimukseen.* Huoltovarmuuskeskuksella tulisi olla *laissa säädetty* toimivalta päästä paikkaan tai alueelle, jossa huoltovarmuusvarastoja on. Se, että poliisi antaisi Huoltovarmuuskeskukselle virka-apua (joka voi sisältää voimakeinojen käyttöä) sellaista tehtävää varten, joka perustuu osittain sopimukseen, voi muodostua ongelmalliseksi muun lainsäädännön valossa. Toimivaltuudet ovat välttämättömiä huoltovarmuuslain 5 §:n 1 momentin 5 kohdassa esitettävien valvontatehtävien suorittamiseksi. Huoltovarmuuskeskukselle on säädetty tällainen toimivaltuus turvavarastolaissa.

Kannatettavaa on, että säännöksessä korostetaan, ettei virka-avun antaminen saa vaarantaa poliisille säädettyjen muiden tehtävien suorittamista. Se selkeyttää poliisin oikeutta asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen.

Otto Hiltunen, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 03.11.2025 klo 16:40. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallitus/Esikunta

Poliisihallitus
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi